

HET VINGERDIER.

Het Vingerdier, waarvan onze plaat ons een type ver-
toont, behoort tot de derde familie der zoogenaamde
half-apen. Lang leefden deze dieren, voor de omlig-
gende wereld zelfs verborgen, in de wouden op de West-
kust van Madagascar. Hun bestaan was zóó vreemd, dat
de bewoners van de Oostkust, toen zij zulk een dier voor
het eerst aanschouwden, hun verwondering te kennen
gaven door een luid „aï, aï," welke uitroep voortaan als
een naam op de nieuwe diersoort overging. Ruim een
eeuw geleden ontving de Afrika-reiziger Sonnerat een
exemplaar van deze wonderlijke diersoort ten geschenke
en gaf hij daarvan een beschrijving. (1782.) Het duurde

60 jaren eer men van een tweede exemplaar vernam, en
reeds rekende men de diersoort uitgestorven te zijn, toen
het den reiziger Castelle gelukte een tweede exemplaar
te veroveren, dat hij voor den Parijschen *Jardin des*
plantes bestemde. Hoewel het dier nog jong was, scheen
het tegen de wisselingen der reis niet bestand, en stierf
reeds vóór het zijn bestemming bereikt had. (1844.)
Eindelijk, in 1862, werd de Dierkundige Vereeniging te
Londen verblijd met de mededeeling, dat twee Vinger-
dieren of „Naaktvingers", op Madagascar gevangen, op
weg waren naar de diergaarde in Regentspark. Slechts
één kwam levend aan, maar het verlies van het andere
werd rijk vergoed door nu volgende meerdere exemplaren,
waarvan drie aan het Museum te Berlijn ten geschenke
gegeven werden, en thans hadden de dierkundigen ook
genoeg elementen om deze soort te plaatsen en daarvan
een beschrijving te geven.

Dat plaatsen van het dier onder de bekende soorten

leverde overigens reeds een niet te miskennen moeilijkheid.
Het vertoonde toch letterlijk met geen der bekende zoog-
dieren eenige belangrijke overeenstemming. De dikke,
breede kop, nog breeder schijnend door de grootte, ver-
uistekende ooren, de kleine, uitpuilende, beweginglooze,
maar vurige oogen, de mond, die eenigermate aan den
snavel van de papegaai herinnert, het grootte lichaam en
de lange staart, beide met dun gezaaide, doch lange,
borstelachtige bovenharen bezet, de merkwaardige handen
eindelijk, waarvan de middelvinger er uitziet, als ware hij
uitgedroogd, dat alles maakte het moeilijk, het dier te
brengen in een met hem verwante klasse. Zooveel was
echter zeker, dat men met een echten nachtwandelaar te
doen had, schuwer dan eenig bekend zoogdier. Den
Nachtaap kan men nog wakker maken, hij waggelt dan
rond, verwondert zich over de vreemde wereld rondom
hem, vol zonneschijn en warmte; hij luistert naar het
gonzen van een insect en lekt en poetst zich; de Aï-aï
daarentegen schijnt volkomen bewusteloos, als men hem
overdag met veel moeite wakker heeft geschud, en, zoo-
dra laat men hem niet vrij, of hij keert als een automaat
naar zijn donkeren hoek terug, rolt zich ineen, slaat den
langen staart als een hoepel om den kop en bedekt daar-
mede het gelaat. Zoolang het licht is, openbaart hij dan
ook een voorbeeldelooze traagheid en langzaamheid, doch
nauwelijks breekt de nacht aan, of daar komt leven in
de vormelooze massa en hij komt uit zijn „donkere
kamer" te voorschijn, met voorbeeldelooze voorzichtigheid
echter; het schijnsel van eene kaars is voldoende om hem
naar zijn schuilhoek terug te drijven. Het dier is zeer
prikkelbaar en ongezellig. Als men hem nadert, doet hij
het dreigend geblaas van een kat hooren, en als men
hem wil aanraken, is hij terstond gereed op den beleediger
aan te vallen en met zijn beide voorpooten de hand te
grijpen, die hem betasten wil. Een schoteltje versche
melk, waarin men den fijn gewreven dooier van een ei
gemengd heeft, is hem genoeg voedsel voor een dag. Bij
het eten werpt de Aï-aï met zijn beide voorpooten de
vloeibare spijs in den mond. Vleeschspijs liet hij zich
niet opdringen. Bij voorkeur houdt hij zich op in de
bamboesbosschen van Madagascar, waar hij zich met het
merg van bamboes en suikerriet of ook met kevers en
hun larven voedt. Hij knaagt daartoe met zijn scherpe
snijtanden een opening in het riet, steekt zijn dunnen
middenvinger daarin en haalt daarmee het merg of de
insecten tot zich. Des nachts beweegt hij zich zeer snel,
springt van tak op tak, klimt bij de boomen op en neer
en doorzoekt zorgvuldig de retsen en spleten der oude
boomen, om insecten te zoeken. Zoo doorzoekt hij het
woud, totdat het eerste schijnsel van het morgenrood hem
weer naar zijn verborgen schuilhoek in het donkerste van
het woud drijft. Des nachts verraadt hij zich wel eens
aan den jager door een krachtig geknor.

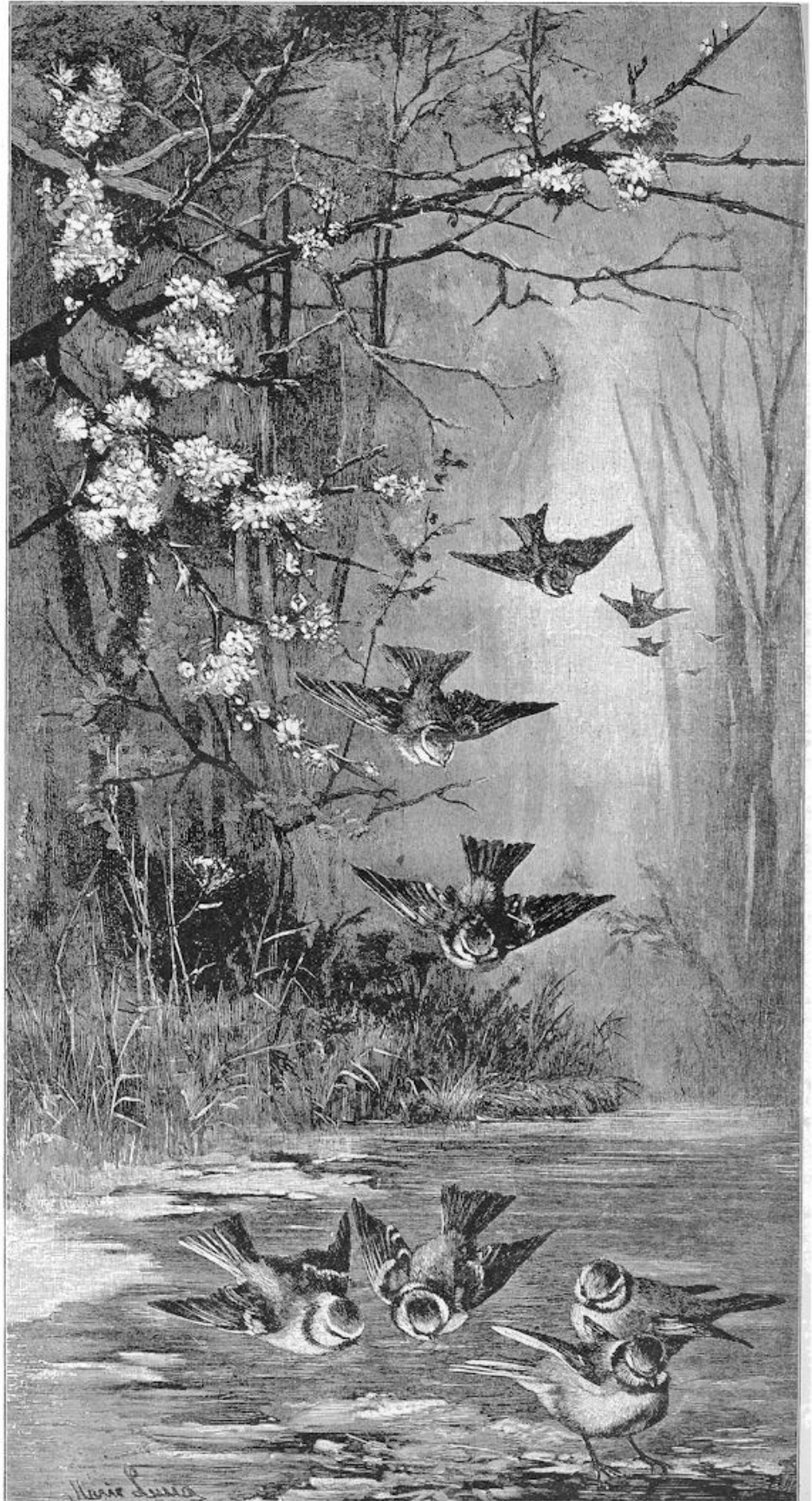
P. J. K.

DE PIMPELMEES.

Grooter contrast kon onze heer Uitgever zeker niet
bedenken dan ons van het onbekende en onbe-
haaglijke vingerdier op eenmaal een lieflijk tafereeltje voor
oogen te brengen van wat *blauwmeezen* of *pimpelmeezen*,
in dartel gefladder afdalend van den bloeienden bosch-
boom en tjlpende zwevend naar den frisschen waterspiegel
van het beschaduwde meer, om zich op de groene bladeren
van de waterlelie neer te zetten of een verkwikkend bad
te nemen, onbespied en ongestoord. Mogen we toch deze
bijzondere soort niet kennen, hun familie is ook ten
onzent gansch niet vreemd. De meezen behooren toch
tot onze zangvogels en vormen daarvan een afzonderlijke
familie, waartoe behalve de blauwmeezen ook de bosch-

meezen, koolmeezen, zwarte meezen, zwartkopmeezen en kuifmeezen behooren, om nu van hun verdere verwanten als de staartmeezen, rietmeezen en buidelmeezen maar te zwijgen. Zij zijn over heel het Noorden van onzen aardbol verspreid en worden zelfs ook in Indië en Australië gevonden. Sommige geslachten zijn stand-, andere trek-, nog andere zwerfvogels. 't Zijn zeer gezellige dieren, die zich gaarne bij zwermen in het woud, hun eigenlijk woon- en jachtgebied, ophouden, en liefst zich met insecten voeden, waarop zij dan ook onverpoosd jacht maken en die ze tot in de verborgenste schuilhoeken opzoeken. De meezen zijn dan ook onze beste insectenjagers, en we overdrijven niet, als we beweren, dat een mees op één dag wel duizend insecten verdelgt, de eieren niet medegerekend. Zij huppelen en fladderen den ganschen dag van den éénen boom op den anderen, zijn vaardige klimmers en hangen aan de onderzijde van de takken om er hun voedsel te zoeken; geen wildernis, zóó dicht, of het behendige dier weet een weg te vinden om door den doolhof te sluipen. Zij vermenigvuldigen zich sterk. Twee malen per jaar leggen ze 2 tot 12 eieren, en de talrijke jongen, die zij voortbrengen, zijn reeds in de volgende lente grondleggers van een eigen gezin. Jammer, dat de meeste bewoners van de boschstreken er niet meer op bedacht zijn, hun het vinden van woon- en broedplaatsen gemakkelijk te maken, door oude, holle boomen voor hen te laten staan of broeikasten voor hen op te hangen; zij verdienen dit waarlijk door hun bescherming van het woud. Zij laten zich ook in onze kooien opsluiten, doch dulden geen gezelschap van andere vogelsoorten, die ze als ware roofvogels tot den dood bekampen.

Onze pimpelmees, blauwmeesje of blauwmuisje, dankt zijn naam aan de groenachtig, blauwe kleur van den rug, zijn blauwe vleugels, kop en staart. Het blauw wordt door witte en zwarte strepen onderbroken; de onderzijden der vleugels en van den staart zijn geel, de snavel is zwart, en zijn oog is donkerbruin. Hij bewoont de bosschen van Europa, Klein-Azië, Perzië en West-Siberië; overal zoekt hij de boomen met breed loover. In de lente paren zij zich, in den zomer ziet men ze tot familiën bijeenvergaderd, in den herfst trekken ze in vluchten op kortere of langere tochten uit, terwijl sommige vluchten zich naar Spanje en Italië begeven, om er den winter door te brengen en tegen Maart terug te keeren. In ons vaderland bouwt hij zijn nest in alle bos-

schen, zelfs in onze tuinen en plantsoenen, waar hij de insecten verdrijft. Het is een bedrijvig, vlug, behendig en opgewekt diertje, maar in opvliegendheid, geneigdheid tot twist en boosaardigheid, doet hij voor geen enkele mees onder. Zijn wijze van strijd met zijn tegenstander, dien hij gewoonlijk zoolang op den kop pikt, totdat diens hersenpan verbrijzeld is, waarna hij zich op diens hersenen onthaalt, harmonieert nu juist niet sterk met zijn overigens niet onbevalligen vorm. Zijn gezang, al beduidt het niet veel, mag toch niet onaangenaam genoemd worden. Meestal bouwt hij zijn nest in een hollen boom; ook neemt hij wel oude nesten van eksters of eekhoorns in beslag, mits ze maar hoog boven den grond gelegen zijn en nadat hij ze vooraf naar zijn smaak in orde gemaakt heeft. Dat hij kieskeurig op zijn nest is, blijkt wel uit den langdurigen en zwaren strijd, welken hij met andere vogels voert, als zij het met hem op denzelfden hollen boom voorzien hebben. Toch kent hij in dit opzicht geen overdaad; slechts weinige veeren en wat haar maken de inwendige stoffeering uit. Gewoonlijk vindt men daarin acht tot tien dunschalige, witte eieren, met roestkleurige plekjes bestrooid. Manneke en wijfje broeden om beurten en wisselen elkaar evenzeer af in de zorg voor hun jongen. In het midden van Juni vliegt het eerste gebroedsel uit, in het begin van Augustus volgt het tweede.

De pimpelmees gelijkt veel op de ten onzent nog meer bekende koolmees, van welke hij zich door de kleur zijner vederen en zijn kleinere gestalte onderscheidt. Hij heeft een lengte van 11 à 12 cM., waarvan zijn staart ongeveer 5½ cM. meet.

P. J. K.

LETTEREN EN TAAL.

V R A G E N B U S.

(Vragen voor deze rubriek in te zenden aan het Bureau „Timotheüs" onder motto „Letterkunde." Men sluitte een 5 cts. postzegel in.)

Geheimschrift. — Speeltuigen. — Rom. 8.

K. te P. — Het zoogenaamde „geheimschrift" kan op verschillende wijzen geschreven worden. De bedoeling is natuurlijk, dat hij die niet in het geheim is, het geschrevene ook niet kan lezen.

Men kan b.v. afspreken met hem die het lezen of zelf neerschrijven moet, dat elke letter van het A B C een nummer krijgt, b = 8, a = 14, k = 0. Schrijf ik nu 8—14—0, dan leest hij die den „sleutel" heeft, d.i. die de afspraak weet, daaruit „bak." Ook kan men de letters omzetten en afspreken, dat voor b steeds k, voor a steeds r en voor k nu b zal worden geschreven, en zoo omruilen. Bak wordt dus geschreven *krb*.

Voorts kan men, als elke partij steeds papier van gelijke grootte gebruikt, op een even groot stuk bordpapier ruiten uitsnijden als op een dambord. Men legt nu dat uitgesneden papier op het papier 't welk moet beschreven worden; dan vult men de open vakken in met hetgeen men te schrijven heeft. Daarna neemt men het bovenste, uitgesneden papier weg en zet tusschen de reeds geschrevene woorden andere in, zoodat er onzin komt te staan, of wel heel iets anders dan de bedoeling is. De ontvanger van den brief legt het raam dat hij heeft op het papier, en leest dan *alleen* wat hij lezen moet. B.v.:

Wij liepen *gisteren* op straat; ik *kwam mijn broer* tegen, die *uit wandelen* ging naar *Utrecht*.

De onderstreepte woorden zijn de eerst ingevulde, waar het om te doen is. 't Andere het bijwerk.

Wat de eerste manier betreft, die is veel minder „geheim" dan men denken zou. Dat komt vooral doordat in onze taal en in meerdere, de eene letter veel meer gebruikt wordt dan de andere. We hebben wel honderd maal een *e* nodig, tegen eenmaal een *x*. De letterzetter

weten dat heel goed. Komt nu een cijfer of teeken heel veel voor, dan wijst dat op een veel voorkomende letter. Daarbij is de verhouding in het gebruik der letters van elke taal bekend. Zodoende kan ook de oningewijde met geduld en nadenken menig schijnbaar voor hem onleesbaar geheimschrift ten slotte begrijpen.

Bij de tweede wijze van doen is dat veel lastiger, doch ook hier wijst dikwijls juist het onzinnige of gezochte van wat er staat den weg om het ware te vinden.

Er zijn nog vele andere wijzen om „geheimschrift" te leveren. Zoo b.v. door met melk of met citroensap op wit papier te schrijven. Droogt dit sap op, dan ziet men de letters niet, doch moet om die te lezen 't papier bevochtigen als het met citroensap is beschreven, en met een weinig asch van verbrand papier er op wrijven als er melk is gebruikt. Meer kunnen we er hier niet van zeggen.

In den tijd van Lodewijk XIV hadden onze Staten er op uitgevonden hun geheime lastgevingen over te laten schrijven in oud-Friesch met Grieksche letters. En de knapste onteijfaraars van den Franschen vorst zijn nooit in staat geweest die brieven te lezen. Eigenlijk was dat nu wel geen geheimschrift, zoomin als de woorden die men afspreekt om hooge telegramkosten te mijden. Maar het doel wordt er eveneens mee bereikt.

Onlangs las ik in zeker boek dit:

„Op het plein voor de school zag ik de spelende dorpsjeugd, die het druk had met „dansekaters" en „kieteballen." Wat kan daarmee zijn bedoeld?

Antw. Een „dansekater" is of was althans nog vóór een 40 jaar een priktol, waar jongens mee spelen. Was zulk een tol peervormig, met een lange, ijzeren punt, dan kon zij, na van het touw te zijn losgelaten, soms allerlei sprongen maken eer zij „stond." Vandaar de naam, die ziet op het zonderlinge en doller springen, dat aan katten eigen is.

Een „kietebal" is hetzelfde als een kaatsbal of kastiebal, dien men elkaar toewerpt of toeslaat. Wijl dat over en weer ging en dus elk evenveel kreeg, was men „kiet," eigenlijk *quite* (Fransch) d.i. gelijk, elkaar niets schuldig. Dit „quite" zit ook in „quitantie," dat in goed Nederlandsch „kwijtbrief" heet. Het Fr. „quitter" en het Ned. „kwijten" is van één oorsprong.

Meermalen vond ik in „Timotheüs" Bijbelpaatsen verklaard, door het geven van den juisten zin, uit het oogpunt van taal. Nu zou ik gaarne zulk een opheldering hebben van Rom. 8 : 3. Het komt mij voor dat dit, zooals het daar staat, niet is te begrijpen; de zin loopt niet af, zou ik zeggen.

B.

We lezen in deze plaats:

„Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, heeft God, Zijnen Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleesches, en *dat* voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vleesch."

De steller der vraag heeft daarin gelijk, dat deze plaats in onze Statenvertaling zeer onduidelijk is. Dit komt ook werkelijk doordat de zin niet „loopt," niet af is. Dit blijkt dadelijk als men hem „ontleedt," zooals de uitdrukking luidt. Er ontbreekt iets dat ingevoegd had moeten worden, gelijk, naar men weet, op zeer veel andere plaatsen in den Statenbijbel terecht is geschied. Men leze b.v. zoo: „Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vleesch krachteloos was, *dat* heeft God *gedaan*, Zijn Zoon zendende in de gelijkheid des zondigen vleesches en voor de zonde, en Hij heeft *alzo* de zonde veroordeeld in het vleesch." *) Zoo verkrijgt men een duidelijken, aflopenden zin, die, meenen we, de moeilijkheid van het begrijpen wegneemt.

A. J. H.

*) De nieuwe vertaling van het Nieuwe Testament, uitgave Voorhoeve, Den Haag, heeft Rom. 8 : 3 aldus: „Want hetgeen der wet onmogelijk was, deed God, daar Hij, Zijnen eigenen Zoon in gelijkheid des zondigen vleesches en voor de zonde zendende, de zonde in het vleesch heeft veroordeeld." RED.